

Rahatarkuse ring 3.-5. klass

Teadmised, kuidas igapäevaselt oma rahaasjadega toimetada ja tarku finantsotsuseid langetada, on igale noorele väärtuslik pagas. Unistamine, eesmärkide seadmine, mõistlik taskuraha kulutamine ja raha kasvatamine on vaid väike osa finantskirjaoskusest mida lastele õpetada.

Eesmärk: Anda õpilastele baasteadmised rahast, säästmisest, eelarvestamisest ja targast tarbimisest.

õpilane:

- mõistab raha rolli igapäevaelus;
- oskab teha teadlikke valikuid raha kasutamisel;
- teab erinevaid säästmise ja eelarvestamise viise;
- saab aru, kuidas reklaamid ja turundus mõjutavad tarbimisotsuseid;

Selle tunnikava järgi õppinud laps:

- *mõistab, et teadmised raha kohta saavad rikkaks teha;
- *saab aru, et raha on maksevahend, kuid raha eest ei saa kõike osta;
- * on veendunud, et tema ise, tervis, sõbrad ja pereliikmed on olulisemad kui raha;
- * teab, et unistamine näitab rahale teed ja on elus väga tähtis;
- * mõistab, et vajadused on alati enne tahtmisi;
- * tunneb kolme rahakassa süsteemi põhimõtteid (kulutamine, säästmine, annetamine);
- * mõistab läbimõeldud kulutamise, säästmise ja annetamise vajalikkust elus;
- * oskab koostada lihtsat eelarvet ja mõistab selle järjepideva pidamise tähtsust;
- * teab, mis on tulu, kulu, kasum, müügihind;
- * saab aru, mis on laenamine ja intress;
- * saab aru, mis on investeerimine ja et lisaks raha kasvama panemisele saab investeerida ka teadmisesse, tervisesse;
- * mõistab, et amet tuleks valida meeldimise, mitte palga suuruse järgi.

TEEMA	PÕHILINE TEEMAS
1. Mis on rahatarkus	<ul style="list-style-type: none"> *õpilastel olemas olevate tarkuste ja harjumuste kaardistamine *rahaga ümberkäimise oskus on vajalik igale inimesele ja igal pool *rahatarkust saab õppida *(raha) tarkus saab meid teha rikkaks * näited ebamõistlikust rahaga ümberkäimisest ja raha targast kasvatamisest *kas pangaautomaadist saan alati raha võtta? *milline on rikas inimene
2. Mis on raha? Kas ilma rahata saab elada?	<ul style="list-style-type: none"> *raha ei ole eesmärk omaette, raha on vahend, mis aitab Sul unistusi täita. *raha on vahend millegi ostmiseks või millegi eest maksmiseks *raha on väärtuse mõõtühik *raha saab kolleksioneerida *raha väärtus võib muutuda *raha eest kõike osta ei saa, sõbrad, pere, *Sinu tervis on alati tähtsamad kui raha *kas raha võib olla ka vahel halb? *hügieen ja raha
3. Raha ajalugu	<ul style="list-style-type: none"> *raha kui meelehea vaenlasele, lunaraha 'partertehingud *esemed (ka inimesed) raha asemel *mündid *paberraha *pangakaart ja sularahaautomaat *krüptoraha *kinkekaart *Eesti raha ajaloost *oma raha disainimine *raha ja pangakaardi turvaline hoidmine
4. Erinevate riikide rahad. EURO	<ul style="list-style-type: none"> *erinevate riikide rahad *meie raha on EURO *EURO kehtib paljudes riikides *EURO paberrahad ja mündid https://www.sporcle.com/games/nalaberong/euro-coin-picture-click *EURO turvaelemendid
5. Unistamine	<ul style="list-style-type: none"> *unistamine teeb rõõmu *kirjapandud (joonistatud) unistusest saab Sinu eesmärk *kui midagi väga tahad, siis hakka selle täitumiseks tegutsema *kõikidel on oma unistused, teiste omad pole minu omadest kuidagi halvemad * unistamine näitab rahale teed

6. Rikkused minu sees	<ul style="list-style-type: none"> *iga inimene on ainulaadne, omapärane ja väärtuslik *rikkused minu sees *minu sees olevate rikkuste tundmaõppimine *milliseid võimalusi minu rikkused mulle pakuvad *tegele asjadega, mis sulle meeldivad või tunduvad huvitavad
7. Kuidas rahaga mõistlikult ümber käia?	<ul style="list-style-type: none"> *inimesed on olulisemad kui asjad *kust võib laps raha saada? *taskuraha ja selle kulutamine *tee ostuotsused targalt *kas kulutad alati raha kohe või säästad? *milleks säästad? *poemäng ja arutelu
8. Minu kolm rahakassat – kogun	<ul style="list-style-type: none"> *USA laste Raha-Mamma *säästa saab loodust, elektrit, vett jm. *säästmine on raha kokkuhoidmine, et osta tulevikus midagi kallimat *kogumise harjumus võib Sind rikkaks teha *kas koguda on kerge? *milleks kogud Sina? *milleks vanemad koguvad
9. Minu kolm rahakassat - kulutan	<ul style="list-style-type: none"> *milleks oma raha kasutan? *millele kulutavad raha vanemad? *kas vanemad ostavad alati kõike, mida nad tahaksid
10. Minu kolm rahakassat - annetan	<ul style="list-style-type: none"> *hea sõna, hea tegu *head teha saab igaüks ja iga päev *annetan oma aega sõpradele, pereliikmetele *mis on heategevus *miks annetatakse *kellele tahaksid Sina annetada
11. Kuidas on lapsel võimalik raha teenida?	<ul style="list-style-type: none"> *märka ja tee ära *iga kodus tehtud töö eest raha küsida pole eetilise *miks inimesed teevad koduseid töid *et töö eest raha saada, peaks eelnevalt tegema kokkuleppe *tööd kodus, mille eest võib raha saada *abivajaja aitamine *taara viimine *osalemine laadal *kui midagi teed, siis korralikult
12. Ametid meie ümber	<ul style="list-style-type: none"> *ametid meie ümber *tee asju, mis Sulle meeldivad *töötasu

	<ul style="list-style-type: none"> *ameti puhul pole saadav palk kõige tähtsam *et leida sobiv töö, pead proovima erinevaid hobisid ja tegevusi *ametit peab õppima *kelleks tähas Sina saada, miks Sa oled sellel alal hea
13. Vajadused ja soovid	<ul style="list-style-type: none"> *vajan ja soovin *vajadused täidame alati enne tahtmisi. *kõige jaoks vahel raha ei jätku *läbimõeldud soovid lisavad ellu õnnetunnet, mugavust, vaheldust *inimestel on erinevad vajadused *oma vajadustel ja soovidel vahet tehes oskad oma raha mõistlikult kasutada
14. Mõistlik kulutamine	<ul style="list-style-type: none"> *rikkaks saab see, kes ei kuluta alati kõike oma rahast ära *kulutamise teejuhi koostamine *poodi minnes mõtlen enne hoolikalt läbi, mida ostan *kas väljavalitav kaup on just see kõige ... *põhjus osta või mitte asta *võrdlen hindu *võrdlen kauba omadusi teiste sarnastega *kallimate asjade ostmiseks on vaja koguda
15. Reklaam ja selle mõju	<ul style="list-style-type: none"> *reklaami eesmärk on panna inimesed endale midagi tahtma *reklaami loomise oskused *tootele reklaami loomine, arutus. *toote reklaami vaatamine, analüüs
16. Eelarve	<ul style="list-style-type: none"> *eesmärk ja eelarve *eelarve aitab kulutusi läbi mõelda *tulu ja kulu * vanemad peavad pere eelarvet *erinevad eelarved (pere kuu-, reisi-, sünnipäevapeo- riigieelarve jne) *oma unistuse eelarve koostamine *rahapäevik
17. Laenamine	<ul style="list-style-type: none"> *võlg *laenatud asi tuleb alati tagasi anda *head laenud ja halvad laenud *mida inimesed laenavad *milleks kasutatakse laenatud raha *laenu võtmine ja andmine *laenamise tasuks on intress
18. Raha saab kasvama panna	<ul style="list-style-type: none"> *taime kasvamine *maksud riigile *investeerimine teadmistesse, lastesse, tervisesse jne *raha saab kasvama panna

	<ul style="list-style-type: none"> *lapsena tekitatud säästmise harjumus tagab edu tulevikus *lihtintress ja liitintress *aeg kui investeerimise tähtsaim tegur *riskid *julge investeerida *pane raha enda eest tööle *mis on finantvabadus
19. Mina olen ettevõtlik	<ul style="list-style-type: none"> *ettevõtlikud peavad olema paljude ametite pidajad *ettevõtja " leiutab" endale ise töö *milles oled Sina hea *kuidas saaksid oma oskusega raha teenida *ettevõtmise kulud ja tulud *kuidas kujuneb müügihind *kasum *meeskond *ettevõtluse plussid ja miinused
PRAKTILINE ÜLESANNE: ettevalmistus koolilaadal müümiseks, laadal müük	
PRAKTILINE ÜLESANNE: õppekäik poodi	
PRAKTILINE ÜLESANNE: külastame loomade varjupaika, annetame	
PRAKTILINE ÜLESANNE: kohtumine ettevõtjaga	

Kasutatav õppematerjal:

1. Rahatarkuse ABC. Kuidas olla rahatark laps?

*Mina õpetan rahamängu; autor Liina Saaremäe-Soidla, kirjastus: EduRuur

*Mina õpin rahamängu; autor Liina Saaremäe-Soidla, kirjastus: EduRuur

*Tom õpib rahamängu; autor: Triinu Tuttelberg. kirjastus: EduRuur

2. Väikese pankuri ABC; koostajad: Tiiu Leibur ja Tiiu Vendel.

3. Euroopa Keskpank koduleht <https://www.ecb.europa.eu/>